

УДК 025.7/9:347.78

Майя Іванова,
науковий співробітник
відділу з охорони інтелектуальної власності НБУВ

"Право інтелектуальної власності" як важлива категорія в діяльності сучасних бібліотек

Розкрито поняття "право інтелектуальної власності"; проаналізовано термінологічні питання понятійного апарату права інтелектуальної власності; розглянуто дві протилежні концепції права інтелектуальної власності; визначено структуру об'єктів права інтелектуальної власності; обґрунтовано важливість з'ясування питань права інтелектуальної власності для бібліотечних працівників.

Ключові слова: бібліотека, інтелектуальна власність, авторське право, соціальні комунікації.

Постановка проблеми. У сучасних умовах знання стають основним джерелом подальшого розвитку суспільства. Світ переживає фундаментальні й динамічні зміни, пов'язані з бурхливим розвитком новітніх інформаційних технологій. В економіках провідних держав із кожним роком збільшується питома вага галузей виробництва інтелектуальних продуктів. Розвиток будь-якої сфери діяльності людини — науки, культури, промисловості, сільського господарства — є результатом її творчих зусиль, а отже — об'єктом права інтелектуальної власності. Інтелект, знання і творчий потенціал в умовах стрімкого розвитку науково-технічного прогресу набувають все більшого значення.

Надійні гарантії набуття та захисту права інтелектуальної власності є невіддільним атрибутом державності цивілізованої країни. Конституція України стоїть на захисті свободи літературної, художньої, наукової та технічної творчості, права інтелектуальної власності, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку із різними видами інтелектуальної діяльності. Кожний громадянин має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної діяльності, жодна особа не може використовувати або розповсюджувати твори без згоди автора, за винятком випадків, передбачених законом. Забезпечення належ-

ної охорони прав інтелектуальної власності є однією з найважливіших умов успішного розвитку сучасного суспільства.

Актуальність роботи зумовлена тим, що в бібліотечному середовищі бракує чітких критеріїв розмежування категорій "інтелектуальна власність", "право інтелектуальної власності", "права на результати інтелектуальної діяльності", "авторське право", "виключні права".

Аналіз останніх публікацій свідчить, що категорію "інтелектуальний" використано у низці праць. Зокрема, в колективній монографії О. Онищенко, В. Горюго, В. Попика зазначено: "інтелектуального та інформаційного потенціалу" (с. 221) [1]; у монографії "Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства" — "інтелектуальних сферах" (с. 6), "характеристик сумірних з інтелектуальними" (с. 21), "інтелектуальну обробку інформаційних масивів і виділення нових знань" (с. 35), "інтелектуальних напрацювань" (с. 40), "інтелектуальними власниками" (с. 42), "інтелектуальних інформаційних технологій" (с. 46) [2]; у монографії Т. Гранчак — "інтелектуальні ресурси" (с. 28), "інтелектуальне надбання" (с. 51), "духовно-інтелектуальний потенціал" (с. 57), "інтелектуальна складова" (с. 67), "інтелектуальна складова у бібліотечних процесах" (с. 147) [3], "інтелектуально-наукове зростання нації" (с. 6) [4]. Однак у наведених роботах право інтелектуальної власності не розглянуто як наукову категорію. Крім того, аналіз статей свідчить, що працівники бібліотек не завжди правильно тлумачать і співвідносять між собою категорії, що є предметом пропонованої розвідки, використовують у публікаціях нормативно-правові акти, які втратили чинність.

Мета статті — розкрити категорію "право інтелектуальної власності", з'ясувати витоки права інтелектуальної власності в нашій державі, розглянути структуру об'єктів права інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу. Право інтелектуальної власності є підгалуззю цивільного права та регулюється положеннями Книги четвертої Цивільного кодексу України (ЦК України) "Право інтелектуальної власності". Щоб визначитися з категорією "право інтелектуальної власності", доцільно розкрити теоретичні основи цивільного права.

Під цивільним правом розуміють галузь права, яка регулює особисті немайнові та майнові відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. У ч. 1 ст. 1 ЦК України закріплено, що цивільне законодавство регулює особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їхніх учасників.

Доктор юридичних наук С. Рабинович зауважує, що під майновими розуміють суспільні відносини, котрі виникають з приводу тих матеріальних благ, які мають економічну цінність. Особисті немайнові відносини позбавлені економічного змісту, їм прита-

манний нерозривний зв'язок з учасниками (людьми чи їх організаціями). Це відносини з приводу охорони невід'ємних нематеріальних благ (життя, здоров'я, честі, гідності, ділової репутації тощо), а також нематеріальних благ, пов'язаних із результатами творчої та інтелектуальної діяльності людини (творів, їх виконань, винаходів тощо) [5, с. 10].

Доктор юридичних наук, професор Д. Боброва, розкриваючи предмет цивільно-правового регулювання, зазначає, що майнові відносини — це конкретні вольові економічні відносини з приводу належності, використання, переходу засобів виробництва, предметів споживання та інших матеріальних благ, а особисті немайнові відносини виникають у зв'язку зі здійсненням особистих прав. На її думку, термін "особисті права" вживають на позначення різноманітних суб'єктивних прав, які належать громадянину чи соціальному утворенню та невіддільні від особи: життя, здоров'я, честь, гідність, ім'я, авторство. Особисті права вчена об'єднує у групи: а) особисті права, пов'язані з майновими (наприклад, особисті права авторів творів у галузі науки, літератури і мистецтва, винаходів, раціоналізаторських пропозицій); б) особисті права, які виникають та існують незалежно від майнових, тобто не пов'язані з ними (наприклад, право на ім'я, честь, гідність, на листи, щоденники, записки) [6, с. 4—8].

Частина науковців відносини інтелектуальної власності розглядають як окремий елемент предмета цивільного права. Зокрема, доктор юридичних наук, професор Ю. Заїка зауважує, що предметом цивільного права є: а) майнові відносини, тобто відносини, які виникають з приводу належності, користування і переходу майна (законодавець визначає правомочності власника, регулює відносини, пов'язані зі сплатною (купівля-продаж, міна) та безоплатною передачею майна (дарування, спадкування); б) особисті немайнові відносини, тобто відносини, об'єктом яких є нематеріальні блага, котрі не можна відділити від особи (честь, гідність, ділова репутація); в) відносини інтелектуальної власності, тобто відносини, які виникають при реалізації особами своїх авторських прав чи права промислової власності [7, с. 13]. Професор І. Бірюков також вважає, що цивільне право регулює особисті немайнові відносини, майнові відносини та відносини, що виникають у сфері інтелектуальної діяльності [8, с. 11].

Отже, певна частина науковців, спираючись на норми ЦК України, зазначають, що цивільне право регулює майнові та особисті немайнові відносини, до останніх відносять права, пов'язані з результатами інтелектуальної діяльності; другі, поряд із майновими та особистими немайновими відносинами, окремо вирізняють відносини, що виникають у сфері інтелектуальної власності. Щоб виважено підійти до цих дискусійних аспектів, варто звернутися до витоків юридичного регулювання права інтелектуальної власності в Україні.

Поняття інтелектуальної власності вперше введено 1967 р. Стокгольмською конвенцією, під егідою

якої засновано Всесвітню організацію інтелектуальної власності (ВОІВ). Це поняття, згідно з трактуванням у Конвенції, передбачає, що інтелектуальна власність охоплює права, котрі належать до: літературних, художніх і наукових творів; виконавчої діяльності артистів, звукозапису, радіо- і телевізійних передач; винаходів у всіх галузях людської діяльності, наукових відкриттів; промислових зразків, товарних знаків, знаків обслуговування, фірмових найменувань і комерційних позначень; захисту проти недобросовісної конкуренції, а також всі інші права, що належать до інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній і художній галузях.

За радянських часів поняття "інтелектуальна власність" в українському законодавстві та правовій науці майже не вживалося. Початком становлення вітчизняного права щодо інтелектуальної власності є прийняття Закону України "Про власність" від 7 лютого 1991 р. (втратив чинність на підставі Закону № 997-V від 27.04.2007), який містив розділ VI "Право інтелектуальної власності" та складався з трьох статей: ст. 40 "Суб'єкти права інтелектуальної власності", ст. 41 "Об'єкти права інтелектуальної власності", ст. 42 "Законодавство Української РСР про інтелектуальну власність". У ч. 2 ст. 13 Закону України "Про власність" закріплено, що об'єктами права власності громадян є твори науки, літератури, мистецтва, відкриття, винаходи, промислові зразки та інші результати інтелектуальної праці. У ч. 1 ст. 4 Закону України "Про власність" передбачено, що власник на свій розсуд володіє, користується і розпоряджається належним йому майном. У ст. 41 Конституції України проголошено, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності.

Як юридична категорія власність зводиться до права власності, яке складається з трьох елементів: права володіння, права користування і права розпорядження матеріальними благами (майном, речами), що і було закріплено в Законі України "Про власність". Але зазначена тріада прав (володіння-користування-розпорядження) традиційно застосовується до тілесних речей, тобто до речей, що мають тіло (буквально — "согрус"), до яких можна доторкнутися, а інтелектуальна власність — це права на результати інтелектуальної діяльності. Інтелектуальний же означає "розумовий", "духовний", тобто "нетілесний". Отже, у Законі України "Про власність" разом із нормами права власності на тілесні об'єкти було введено норми щодо права власності на нетілесні об'єкти — твори, винаходи, наукові відкриття тощо. Подібна колізія є результатом протистояння двох основних підходів до правового режиму охорони результатів творчої діяльності людини: концепцій "пропрієтарної власності" та "виключних прав" [9].

Пропрієтарна (від англ. *proprietor* — власник) теорія тлумачить право на інтелектуальний продукт так само, як і право власності на речі. Її прибічники спираються на природне розуміння права власності та ототожнюють права авторів й інших осіб на продукти

творчої діяльності з правом власності на матеріальні об'єкти, тобто як правомочності володіння, користування і розпорядження результатом інтелектуальної діяльності. На ці об'єкти творець має дві групи прав: особисті немайнові та майнові. Водночас адепти пропрієтарної теорії визнають, що інтелектуальна власність відрізняється від загального поняття власності низкою особливостей, зокрема нематеріальним об'єктом, обмеженістю строків дії, способами набуття, оформлення та захисту прав [10, с. 5].

Протилежний підхід до розуміння поняття права інтелектуальної власності, що отримав назву теорії виключних прав, спирається на неможливість ототожнення правового режиму матеріальних речей та нематеріальних об'єктів, якими є результати художньої та технічної творчості. Представники цієї теорії вважають, що стосовно продуктів інтелектуальної діяльності не можна реалізувати правомочність володіння, оскільки неможливо фактично володіти ідеями та образами. Не можна прямо застосувати речову правомочність "використання", оскільки науково-технічні ідеї й художні образи можуть бути одночасно у використанні необмеженого кола суб'єктів. Крім того, ці об'єкти не споживаються в процесі використання, а можуть лише морально застаріти. Передача права на використання творчого результату не позбавляє створювача можливості продовжувати його використання. Виходячи з цього, творцю належить не право власності, а виключні права на використання, що забезпечують йому можливість здійснення всіх дозволених законом дій з одночасною заборонаю їх будь-яким третім особам без дозволу на це [10, с. 8].

Виключним правам притаманні специфічні ознаки: 1) усі права на об'єкти інтелектуальної власності, які є результатом творчої праці, виникають незалежно від волі третіх осіб; 2) усі треті особи є пасивними суб'єктами права. Вони зобов'язані утримуватися від неправомірних дій стосовно нетілесних, нематеріальних результатів творчої праці (творів, винаходів, торговельних марок, знаків для товарів і послуг тощо), так само як стосовно тілесних, матеріальних речей, що є об'єктами права інтелектуальної власності; 3) до кожного з пасивних суб'єктів права у разі, якщо їхні дії будуть протиправними щодо суб'єктів, яким належать права інтелектуальної власності, можна подати відповідні позови. Право на об'єкти інтелектуальної власності складається з двох правомочностей: права забороняти та/чи дозволяти їх використання всім третім особам [11, с. 144—151].

Дискусії стосовно природи "виключних прав" у наукових колах точаться тривалий час. Г. Шершеневич акцентує на теорії, котра прирівнює авторське право до виключних промислових прав [12]. У ст. 7 постанови "Основи авторського права" зазначено, що автор має стосовно власного твору "виключні права" [13]. Розглядаючи авторське право крізь призму радянської ідеології, окремі науковці вважали, що надання автору виключних прав може перетворити його на підприємця (що було неприпустимо в ті часи) [14, с. 47]. На думку професора М. Гордона, радянське

право не допускало створення з автора штучної фігури власника товару, майнові права автора стосовно змісту та способів використання відмінні від права особистої власності. Автор, за його словами, набував особистих прав розпоряджатися власним твором, визначати його готовність до друку, вирішувати питання його перероблення, але права автора не зводилися до права володіння, користування, розпорядження об'єктом творчості [15, с. 9].

Закономірним є висновок, що суб'єкт права інтелектуальної власності невіддільно поєднаний з його самовираженням у творчості, що і зумовлює появу в нього виключних прав, які потребують окремого правового регулювання і правового режиму, котрий пов'язаний з його особою, — це не тільки право на ім'я, право на авторство, а й виключне право на використання результатів творчості [16, с. 50].

У ст. 418 ЦК України визначено, що право інтелектуальної власності — це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений ЦК України та іншим законом. Право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначають положення ЦК України та інших законів.

У ст. 418 ЦК України, яка містить поняття права інтелектуальної власності, не зазначено про виключне право особи на результат інтелектуальної діяльності, натомість його визначено як сукупність особистих немайнових та (або) майнових прав. Майновими правами інтелектуальної власності є: 1) право на використання об'єкта права інтелектуальної власності; 2) виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності; 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, в тому числі забороняти таке використання; 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом (ст. 424 ЦК України). Особистими немайними правами інтелектуальної власності є: 1) право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об'єкта права інтелектуальної власності; 2) право перешкоджати будь-якому посяганням на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності; 3) інші особисті немайнові права інтелектуальної власності, встановлені законом (ст. 423 ЦК України).

Отже, право інтелектуальної власності — це поєднання майнових прав (права володіти, права користуватися, права розпоряджатися) та немайнових прав (право на авторство, право на недоторканість твору тощо).

Згідно зі ст. 419 ЦК України право інтелектуальної власності та право власності на річ не залежать одне від одного. Перехід права на об'єкт права інтелектуальної власності не означає переходу права власності на річ і навпаки. Оскільки право інтелектуальної власності та право власності на річ є самостійними

правовими категоріями, передача кожного з цих прав є самостійним юридичним фактом, що породжує, змінює, припиняє самостійні правовідносини.

Досліджуючи поняття права інтелектуальної власності, варто звернути увагу на потребу його відмежування від понять "інтелектуальна власність" та "інтелектуальна діяльність". Інтелектуальна діяльність — це розумова (творча, духовна) праця людини в галузі науки, техніки, літератури, мистецтва, художнього конструювання тощо. Творча праця спрямована на створення та впровадження інновацій. Інтелектуальна діяльність втілюється і виявляється у певних результатах — інтелектуальних продуктах. Не кожна інтелектуальна діяльність є творчою працею, водночас будь-який творчий результат — продукт інтелектуальної діяльності. Творча діяльність — це діяльність, внаслідок якої народжується щось якісно нове, що вирізняється неповторністю, оригінальністю і суспільно-історичною унікальністю. Творчість властива лише людині, що становить єдиний суб'єкт творчої діяльності. Творча діяльність — поняття ширше, ніж інтелектуальна діяльність. Результати інтелектуальної діяльності, стосовно яких здійснюється правова охорона (які мають властивості охороноспроможності), є об'єктами інтелектуальної власності [17, с. 20—21].

Кожна інтелектуальна діяльність за характером і змістом є творчою, але не кожний результат творчої діяльності стає об'єктом права інтелектуальної власності. Право не може безпосередньо регулювати інтелектуальну, творчу діяльність. Термін "інтелектуальна власність" відбиває саме особливості результатів інтелектуальної, творчої діяльності як об'єктів цивільного права. Результати інтелектуальної, творчої діяльності можуть ставати об'єктами правовідносин від моменту втілення їх в об'єктивну зовнішню форму. Отже, з моменту отримання творчого задуму зовнішньої форми виникає право інтелектуальної власності. Об'єктом права інтелектуальної власності є лише такий результат творчої діяльності, який відповідає вимогам закону.

Згідно зі ст. 420 ЦК України, до об'єктів права інтелектуальної власності належать: літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці.

Нині немає чіткої класифікації об'єктів інтелектуальної власності ні в законодавстві, що регулює охорону права інтелектуальної власності, ні в науці. Найбільш вдало, на наш погляд, об'єкти інтелектуальної власності систематизували В. Крижна, Н. Яркіна [10, с. 8—10]. Автори пропонують поділити їх на: 1) авторське право та суміжні права, 2) патентне право, 3) інститут правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, їх товарів та послуг, 4) нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

Об'єктами авторського права є: 1) літературні та художні твори (романи, поеми, статті та інші письмові твори; лекції, промови, проповіді та інші усні твори; драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні, інші сценічні твори; музичні твори (з текстом або без тексту); аудіовізуальні твори; твори живопису, архітектури, скульптури та графіки; фотографічні твори; твори ужиткового мистецтва; ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; переклади, адаптації, аранжування та інші перероблення літературних або художніх творів; збірники творів, якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності); 2) комп'ютерні програми; 3) компіляції даних (бази даних), якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності; 4) інші твори (ст. 433 ЦК України). Об'єктами суміжних прав без виконання будь-яких формальностей щодо цих об'єктів та незалежно від їх призначення, змісту, цінності тощо, а також способу чи форми їх вираження, є: а) виконання; б) фонограми; в) відеограми; г) програми (передаті) організацій мовлення (ст. 449 ЦК України).

Патентне право регулює відносини щодо створення, використання та оформлення прав на результати науково-технічної творчості людини. До них відносять корисні моделі, промислові зразки, раціоналізаторські пропозиції, селекційні досягнення в рослинництві та тваринництві (нові сорти рослин та породи тварин), топографії інтегральних мікросхем. Вони охороняються після спеціального оформлення прав і отримання охоронного документа — патенту або свідоцтва.

До інституту правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, їх товарів та послуг відносять такі об'єкти інтелектуальної власності, як комерційне (фірмове) найменування, торговельну марку, географічне зазначення. Ці об'єкти поєднує спільна мета — індивідуалізувати суб'єктів підприємницької діяльності, позначити різницю між ними, дати змогу відрізнити товари й послуги одного суб'єкта від однорідних товарів і послуг іншого, а також рекламувати як власне суб'єкта, так і якість та властивості його продукції (послуг). До нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності відносять наукове відкриття та комерційну таємницю (ноу-хау). Хоча правовий режим таких нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності суттєво відрізняється від режиму традиційних об'єктів авторського та патентного права, вони створюються завдяки інтелектуальній праці людини, мають науково-технічну й економічну цінність, що і зумовлює потребу їхньої охорони на рівні самостійних об'єктів інтелектуальної власності [10, с. 8—10].

Згідно з наказом Міністерства культури і туризму України "Про затвердження Інструкції з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах" від 03.04.2007 № 22 затверджено Інструкцію, котра регулює порядок обліку документів у бібліотечних фондах, який здійснюють уповноважені структурні

підрозділи бібліотеки [18]. У документі зазначено, що бібліотечний фонд — це упорядковане зібрання документів, які зберігаються в бібліотеці. Об'єктами обліку бібліотечного фонду є: видання (книги, брошури; аркушеві видання, буклети, карткові видання, плакати, поштові картки; журнальні видання, газетні видання); аудіовізуальні документи (фонодокументи; відеодокументи; кінодокументи; фотодокументи; документи на мікроформах); електронні видання. Отже, фонди бібліотек здебільшого складають об'єкти авторського права та суміжного права.

Висновки. Право інтелектуальної власності є підгалуззю цивільного права. Право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності. Термін "інтелектуальна власність" відбиває особливості результатів інтелектуальної, творчої діяльності як об'єктів цивільного права. Інтелектуальна діяльність — це розумова (творча, духовна) праця людини в галузі науки, техніки, літератури, мистецтва, художнього конструювання тощо. Творча діяльність — це діяльність, внаслідок якої народжується якісно новий об'єкт, що вирізняється неповторністю, оригінальністю і суспільно-історичною унікальністю. Право не може безпосередньо регулювати інтелектуальну, творчу діяльність. Результати інтелектуальної, творчої діяльності можуть ставати об'єктами правовідносин з моменту втілення їх в об'єктивну зовнішню форму. Об'єктом права інтелектуальної власності визнають лише такий результат творчої діяльності, який відповідає вимогам закону. Об'єктами права інтелектуальної власності є: 1) авторське право та суміжні права; 2) патентне право; 3) інститут правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, їх товарів та послуг; 4) нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності. Бібліотечні фонди здебільшого складають об'єкти авторського права та суміжного права.

Список використаної літератури

1. *Технології розвитку і захисту національного інформаційного простору* : [монографія] / [О. Онищенко (кер. проекту), В. Горовий, В. Попик та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2015. — 296 с.
2. *Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства* / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ : НБУВ, 2011. — 235 с.
3. *Гранчак Т.* Бібліотека в інформаційному супроводі управління суспільними процесами: політико-комунікаційний аспект : монографія / Тетяна Гранчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2014. — 184 с.
4. *Бібліотека в реалізації державотворчої інформаційної політики* : [монографія] / [Т. Гранчак, В. Бондаренко, С. Горова та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2016. — 324 с.
5. *Цивільне право України* : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. Г. Б. Яновської, В. О. Кучера. — Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. — 468 с.

6. *Цивільне право України* : підручник / Д. В. Боброва, О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. — Київ : Юрінком Інтер, 1999. — 864 с.
7. *Заїка Ю. О.* Українське цивільне право : навч. посіб. / Ю. О. Заїка. — Київ : Істина, 2005. — 312 с.
8. *Цивільне право України*: Загальна частина / За редакцією професорів І. А. Бірюкова і Ю. О. Заїки. — Київ : Алерта, 2014. — 510 с.
9. *Леощенко Д. І.* Співіснування двох концепцій права інтелектуальної власності в Україні: філософський аспект проблеми / Д. І. Леощенко // Гуманітарний вісник ЗДА. — 2012. — № 49. — С. 278—284.
10. *Право інтелектуальної власності України* : конспект лекцій / В. М. Крижна, Н. Є. Яркіна.; За ред. В. І. Борисової. — Харків : Нац. юрид. акад. України, 2008. — 112 с.
11. *Харитоновна О. І.* Правова природа права інтелектуальної власності / О. І. Харитоновна // Наукові праці Одеської національної юридичної академії. — С. 144—151.
12. *Шершеневич Г. Ф.* Авторское право на литературное произведение. — Казань : Тип. Имп. ун-та. — 1891. — 313 с.
13. *Основы авторского права* : постановление ЦИК и СНК СССР от 16 мая 1928 г. // СЗ СССР. — № 27. — Ст. 246.
14. *Хейфец И. Я.* Авторское право / И. Я. Хейфец. — Москва (Огиз) : Советское законодательство, тип. им. Володарского в Лгр, 1931. — 216 с.
15. *Гордон М. В.* Советское авторское право / М. В. Гордон. — Москва : Юридическая литература, 1955. — 232 с.
16. *Шевченко Я. М.* Право інтелектуальної власності в системі цивільного права України / Я. М. Шевченко // Університетські наукові записки. — 2005. — № 3 (15). — С. 49—51.
17. *Право інтелектуальної власності* : навчальний посібник / Р. С. Еннаєн, О. О. Кулініч, С. В. Мазуренко, І. В. Менсо, Л. Д. Романдзе. — Київ : Алерта, 2016. — 492 с.
18. *Про затвердження Інструкції з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах* : наказ Міністерства культури і туризму України від 03.04.2007 № 22 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23 травня 2007 р. за № 530/13797) // Офіційний вісник України. — 2007. — № 38. — С. 157. — Ст. 1534.

В статтє раскрыто понятіє "право інтелектуальної собственности"; проанализированы терминологические вопросы понятийного аппарата права интеллектуальной собственности; рассмотрены две противоположные концепции права интеллектуальной собственности; определена структура объектов права интеллектуальной собственности; обоснована важность рассматриваемых вопросов интеллектуальной собственности для библиотечных работников.

The conception of intellectual property rights are discovered, some terminological issues of conceptual apparatus intellectual property rights are analyzed, two opposite conception of intellectual property rights are regarded, the structure of intellectual property rights objects is determinated, the importance of elucidation intellectual property rights issues for librarians are justified in the article.

Надійшла до редакції 15 вересня 2017 року